

גיוני המרגל

נהוג לחשוב שהמרגלים זוהי המצאה של קולנוע. אבל מי שרואה את גיוני מבחין תיכף ומיד שלפניו עומד מרגל מהחיים. אבל אסור לספר על זה.

רואים את זה קודם כל לפי הקמט במכנסים. יש לו קמט של מרגלים. מגוהץ מאוד. בדיוק באמצע המיכנס. אפשר לראות בבירור שגם אם המכנסיים ירדו, הקמט ישאר על הגוף המגוהץ. מובן שיש לו עניבה, מטפחת המציצה מכיס החליפה, נעליים מבריקות, וכשהוא מתיישב, הוא מרים קצת את שיקולו, המכנסיים כן ש- אפשר יהיה לראות שצבע הגרביים תואם. על הראש יש לו תלתל מבריק של מרגלים, למרות שהוא מנסה להסוות אותו בחתיכות של קרחת.

הוא הזמין אותי לארוחת-צהריים במסעדת סולטן. זה היה ביום השלישי. כל תל-אביב ישבה בבתי-הקפה והשתופה בשמש. "הזמנתי שולחן ליד הקיר, עם מראה אל הפתח." הוא אמר למלצר, ולאחר שהתיישב, המשיך: "אבקש פעמיים צדפות ואי צדפות יין לבן עם שקיץ. אבל שיהיה יבש. מה? איך צדפות ואין יין? אז פעמיים כבד קצוץ ובקבוק אורנג'דה. אבל שיהיה יבש."

שאלתי אותו איזה משכורת מקבל היום מרגל. הוא לא רצה לענות. זה לא קל. "שש...". הוא אמר לי, "לא כל כך בקול רם. ובכלל, לא סיפרתי לך אף פעם שאני מרגל. ולכן, איך אני יכול להגיד לך איזו משר- כורת אני מקבל?"

שאלתי אותו אם יש לו אקדח ברטה בנרתיק סודי, שלושה אינצ'ים מתחת לכתף. "אני לא יכול לענות לך על זה," אמר. שאלתי אותו אם יש לו רדאר בנעליים. "אני חוזר ואומר," הוא חזר ואמר בלחישת צרודה, "שהמקצוע שלי הוא סודי, וזה סודי אם יש לי רדאר בנעליים או אין לי רדאר בנעליים. ואם יש לך עוד שאלות מהסוג הזה, אז תשר- אלי אותן בשפת ה'ב'."

גמרנו את הכבד הקצוץ. המרגל שאל את המלצר אם יש לו חזיר ברוטב יין, או עגל מבושל בשזיפים, או משהו דומה. כשהגיע השישליק עם תפוחי-האדמה, היינו כבר באמצע, שיחה ערה על חליפות. "בחיים." אמר המלצר, "חשוב בעוד מראה של האדם. בזה הוא ניכר. אין בזה שום הגיון בולט לעין, אבל אדם הלבוש בצורה יפה מעורר יותר כבוד מאשר זה הלבוש בצורה פחות יפה. ולהיפך, כבוד מאשר זה הלבוש בצורה פחות יותר מהודרת. אני," הוא המשיך, "אינני מייחס חשיבות לראיה החיצונית. אני מכיר היטב בעובדה שמי שני ל קבל אותי עם בגדים, יקבל אותי גם בגדים, ולהיפך. אבל אני יודע שאצל אח- יבשושי של האדם הוא כבודו, ואני מתאים עצמי כרומאי." בקיצור, יבש לובו ואברכע- בר. בחליביפובות. אל תספרו. שאלתי אם גם יש לו כל כך הרבה. הוא הסתכל לצדדים זירות ולחש: "שבשבשבשב..."

"אני כשלעצמי," הוא מוסיף, "אינני עושה גאמצים המוצאים מגדר הרגיל כדי להשיג את הנשים המעוררות בני זיק של קירבה. "הן נמשכות מעצמן. על ידי מבט עורג, גיס- טה מיוחדת, חיוך חמים, מילה רכה, חיזור עדין וממושך, זר של פרוצים. זה כל הסוד. "כשתגדלי," הוא הוסיף בחשאי, "ותרכשי

כל כך הרבה נסיון בחיים, כמו שאני רכשתי, תביני שכל דבר בחיים הוא יחסי.

"מה שהיום מעורר בנו התלהבות ותשוקה, משאיר אותנו מחר אדישים וקרים, ולהיפך. מה שמעורר בנו מחר התלהבות ותשוקה, משאיר אותנו היום אדישים וקרים."

"כל מה שאדם צריך בחיים," הוא ממשיך, ואי-אפשר לדעת אם זה בקשר לנשים או ל- חליפות, "זה וריזות, כושר מחשבה, וכושר ניתוח המצב. ללא שלושת הדברים הללו אי- אפשר להגיע לשום דבר כל אדם, ולהיפך, עם שלושת הדברים הללו יוכל כל אדם, שמעיל מה טיפש ביותר, להגיע למשהו בחיים. תשמעי מה שאני אומר לך, כי יש לי קצת נסיון בחיים. "הנה, למשל," הוא ממשיך, "ממבט ראשון אני יכול להגיד לך שהמסעדה הזאת איננה מס- עדה ממדרגה ראשונה. את יודעת לפי מה? במסעדה ממדרגה ראשונה לעולם לא יתנו לך לאכול את המנה השנייה במזלגות המלוכלכים של המנה הראשונה."

שאלתי אותו אם לפי טעם הבשר הוא יכול לדעת מאיזה ארץ הפרה. הוא אמר שלא: "אנ- שים המתימרים לדעת או להבין בפרטים מעין אלה, הם רמאים ומאחזי עיניים. הם למדו את זה מג'יימס בונד."

על ג'יימס בונד יש לו דעה שלילית. הוא טוב רק בשביל סרטים, שום שרות חשאי לא היה מקבל לתוכו אדם כמוהו. בכלל, תשמעי לי, הוא אומר, "מה שאני אומר, הקולנוע זה שקר. זהו אקום בו יוצרים אשיות, ולהיפך, שתינו את הקפה. הוא הוציא קופסת צ'יטר- פילד מהכיס. פתח אותה. הוציא מתוכה סי- גריה. הצית את הסיגריה בגפרור. שאף את העשן, אבל הפיש הידוע מאחורינו הוא קצין. שימי לב למדים שלו."

כשהמלצר הגיש את החשבון, עשה המרגל תנועת יד רחבה ואמר: "על חשבוננו. אני משי- למ." הוא הוציא מכיסו את הכסף, התביא אותו מתחת לצלחת, לקח את הכל לפה. "עכשיו הייתי רוצה איזה אפרוטיף," הוא אמר לאחר שיצאנו מסולטן. "טקסי! טקסי! לכסית בבקשה."

מדוע לא משאירים את כל עניני הריגול ל- אנשים שבאמת מבינים בזה. כמו ג'יימס בונד וכל החברים שלו?

לשון נופל על לשון

הצרפתים מדברים צרפתית, ולכן הם נמצ- אים בצרפת. האנגלים מדברים אנגלית, ולכן הם גרים באנגליה, וכו'.

לכל עם סידרו מקום לפי השפה שלו. וכמו שאמריקה נמצאת באמריקה כי מדברים בה אמריקאית, ואוגנדה נמצאת באפריקה כי מדב- רים בה אפריקאית, כך ישראל נמצאת באירופה כי מדברים בה צרפתית, אנגלית, גרמנית וידיש. העובדה שישראל, למרות שהיא נמצאת ב- אירופה, מוקפת על-ידי מדינות ערב ואסיות, מוכיחה רק שמדינות ערב הן ערביות ואסיות- תיות, לא יותר. והעובדה שהחוק קבע שהשפה הרשמית בישראל היא עברית, לא מוכיחה שום דבר. כולם מערימים על החוק הזה. מסדרים אותו ומדברים בשגיאות.

זה יכול להישמע לא-הגיוני, אומר אברהם לביא, "אבל כדי לדעת לדבר כהלכה בשרפה אחת, צריך לדעת עוד שפה מאותה משפחה. כדי לדעת עברית על בוריה, יש לדעת ערב- בית. וכדי לדעת צרפתית יש לדעת לטינית." אברהם עירון הוא הוואנדרטל הערבי בבית-ספר היכון לרובנו ובאוניברסיטה. אין לו הרבה תלמידים. היום כולם לומדים צרפתית. בערים שלמות בארץ (באר-שבע, יפו, למשל) אין אף בית-ספר אחד בו לומדים ערבית.

פעם היתה מגמה מורחנית. היום היא עדיין קיימת, אבל איש כמעט לא לומד בה. למה ללמוד במגמה מורחנית? כדי לעבוד במשרד- החוץ יש לדעת גרמנית וצרפתית. כדי לעבוד בסוכנות יש לדעת אנגלית. בשביל משרד ראש-הממשלה צריך לדעת יידיש. מי משוגע ללמוד דווקא ערבית?

"הערבית היא האוויר שלנו לנשימה במזרח." ממשיך אברהם לביא, "איך אפשר שבמדינה כמו מדינת ישראל, שבאים אליה יהודים מכל

קצווי תבל, אנשים שבקושי מדברים עברית, איך אפשר שימשיכו כאן במסורת הגלותית? "האנשים שוכחים שילדיהם חיים במזרח ה- תיכון, ופעם יצטרכו בוודאי לדבר בשפת ה- מרחב שלהם. איך אפשר להתעלם מזה? אני לא מבין איך משרד-החינוך לא מחוקק חוק שהשפה הערבית שנת-חובה."

אברהם לביא מדבר ערבית צחה, עברית צחה, אנגלית צחה, גרמנית צחה וצרפתית צחה, כל החמש עם סגול תחת הצד". כמו כן הוא בקי בתלמוד, מישנה ובגמרא. הוא למד אותן בחקר בטבריה, בערבית ובמערבית. דיברנו אז ערבית. קראנו ערבית. ראש העיר, מר זקי, היה הולך בתרבוש, והיה קורא עיתון ערבי. אחרי החדר הוא עשה תעודת-בגרות בעב- רית, בתל-אביב, ותעודת-בגרות בערבית. ב- מצריים. כמו כן הוא עשה תעודת-בגרות ב- אנגלית בלונדון. כן, חוץ מזה תעודת-בגרות ב- משפות באוניברסיטת בריאן, וגם משפטים. לפני קום המדינה, כשהוא הופיע בפני בתי- משפט ערביים ביום, ולמד בלילה, הוא גם לימד שפות בברלין. "למדה שם כל הפקידות ה-

לביא

גבוהה" הוא מספר, "הנהוג היה שרק מוסלמי מקראת ערבית, ורק אנגלי למד אנגלית. "קראתי לעצמי מוחמד, ואיש לא העלה על דעתו שאני יהודי. רק יום אחד אמר לי אחד מתלמידי, השופט העליון אדוארדס: אתה יודע, זה מוזר, אבל בלונדון המורה לערבית הוא יהודי. לא יכולתי להתאפק ואמרתי לו: גם, המורה שלך הוא יהודי. הוא קרא לי דוקטור ג'קיל ומיסטר הייד, ונתן לי במתנה תנ"ך."

השגריר הראשון שלמד אצלו עברית היה פיאר זילבר, הצרפתי. לאחר שנת-לימודים אחת ידע זילבר עברית וערבית על בורין, והמורה שלו דיבר צרפתית וטופת.

"זילבר אמר לי: אני לומד ערבית כדי לדעת עברית. אני יודע שאין מהגים את העב- רית כדבעי. אם אני רוצה להגות את העברית כדת וכדין, עלי ללמוד ערבית."

זה מה שאמר זילבר, והוא אמר את זה בע' ובח' ובה'. "בזמן מיבצע-סיני הוא היה מצריך לספר למורה, לדבר עם התחילים, ממשיך לעבוד המורה שלו, "כשהוא התחיל לדבר, היה גוש קרח בינו לביןם, אבל כעבור כמה מילים הקרח נמס. הוא דיבר אליהם בציטטות מתוך אלף לילה ולילה. כשגמר לדבר, כולם היו עם אחד - לא צרפתי ולא ערביים."

אחרי זילבר באו אליו רבים. השגריר ה- בריטי, השגריר האמריקאי, וכל הנספחים של- הם. "כן," הוא נאמן, "אני רואה ברכה בעמלי. אני לוקח את השתיל, מובל אותו, ולאט-לאט הוא עולה ואני מקבל תמורה. רק שיתנו לקבל תמורה. שיתנו ללמד ערבית, כמו שנתונים ללמד אנגלית ועברית. בעוד עשר שנים יצ- טרכו לחפש בנרות אדם המדבר ערבית."

בעוד עשר שנים זה יהיה פשוט מאוד. כש- יצטרכו לנהל שיחות-שלוש עם הערבים, יוכלו לשכור לשם כך ערבי, כמו ששוכרים אותם היום בשביל לבנות בתים, לקנות חמץ, לקנות יבול של שנת שמיטה ולמכור פיתות בפסה.